

Sygn. akt (...)

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 października 2021r. znak (...) - 2021, nr sprawy (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił A. W. prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia pracowniczego za okres 1 września 2021r. – 7 listopada 2021r. wskazując, iż adresatka decyzji kontynuuje umowę zlecenia stanowiącą tytuł do objęcia ubezpieczeniem chorobowym.

A. W. wniosła odwołanie od tej decyzji domagając się przyznania zasiłku chorobowego za okres 1 września 2021r. – 7 listopada 2021r. i wskazując, że z uwagi na stan zdrowia nie wykonywała umowy zlecenia, do której odwołuje się (...) Oddział w S..

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Obie strony wystąpiły o koszty procesu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

A. W. była zatrudniona w oparciu o umowę o pracę u K. G. w okresie 25 grudnia 2020r. – 31 sierpnia 2021r. w pełnym wymiarze czasu pracy.

Niesporne, nadto zaświadczenie płatnika składek – k. 6 – 9 akt zasiłkowych

Od 18 sierpnia 2021r. ubezpieczona pozostawała niezdolna do pracy. Już w okresie korzystania ze zwolnienia lekarskiego w dniu 28 sierpnia 2020r. A. W. spadła z drabiny doznając urazu kolana lewego. Leczenie objęło unieruchomienie kończyny szyną udową. Następstwa urazu warunkowały niezdolność ubezpieczonej do pracy w okresie objętym zaskarżoną decyzją tj. w okresie 1 września 2021r. – 7 listopada 2021r.

Niesporne, nadto dokumentacja medyczna ubezpieczonej – k. 20 – 25, zaświadczenia (...) k. 10 – 12 akt zasiłkowych

W okresie, o jakim mowa, ubezpieczona nie była uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy, emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń, nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników, nie miała wypłacanego zasiłku dla bezrobotnych ani innych świadczeń przez urząd pracy.

Poza trwającym do końca sierpnia 2021r. zatrudnieniem pracowniczym A. W. miała od 15 października 2019r. umowę zlecenia zawartą na czas nieokreślony z E. D. (1) o wykonywanie obowiązków pielęgniarki środowiskowej.

W okresie 1 września 2021r. – 7 listopada 2021r. ubezpieczona – z uwagi na stan zdrowia - nie wykonywała obowiązków wynikających z tej umowy, ale umowa nie została formalnie rozwiązana.

W okresie zatrudnienia pracowniczego ubezpieczona nie podlegała ubezpieczeniom społecznym z umowy zlecenia, a po 31 sierpnia 2021r. nie została zgłoszona przez zleceniodawczynię do ubezpieczenia chorobowego.

Umowa zlecenia została rozwiązana już po doręczeniu ubezpieczonej decyzji zaskarżonej w niniejszym postępowaniu. Dowiedziawszy się, iż zdaniem ZUS umowa stanowi przeszkodę do otrzymania zasiłku (przed otrzymaniem decyzji ubezpieczona nie miała świadomości w tym zakresie) A. W. wystąpiła do zleceniodawczyni o rozwiązanie zlecenia, co nastąpiło za porozumieniem obu kobiet w dniu 31 października 2021r.

Dowód: przesłuchanie ubezpieczonej – zapis skrócony - 68 – 69, umowa zlecenia – k. 14 – 19, zaświadczenie płatnika składek – k. 26, oświadczenie – k. 4 – 5 akt zasiłkowych, wyrejestrowanie (...) k. 14 akt zasiłkowych

Sąd zważył, co następuje.

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie ustalony został w oparciu o korespondujące ze sobą dowody w postaci przesłuchania ubezpieczonej oraz zgromadzonych dokumentów. Brak było jakichkolwiek podstaw do kwestionowania któregokolwiek z tych dowodów. W istocie zresztą okoliczności faktyczne pozostawały, jak wynika ze stanowisk stron, poza sporem. Organ rentowy nie zarzucał bowiem A. W. faktycznego realizowania czynności z umowy zlecenia w okresie objętym zaskarżoną decyzją, a powoływał się na istnienie tej umowy jako tytułu ubezpieczenia.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U.2021.1133) zwanej dalej ustawą zasiłkową, zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Jeśli niezdolność do pracy powstanie w czasie zatrudnienia i trwa nadal po jego ustaniu, byłemu pracownikowi nadal przysługuje prawo do zasiłku chorobowego. Od zasady tej ustawodawca wprowadził jednak wyjątki. Określone zostały one w art. 13 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Zgodnie z wymienionym przepisem zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, m. in. wówczas, gdy osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby (art. 13 ust. 1 pkt 2) . Art. 13 ust. 1 ustawy zasiłkowej przewiduje też brak prawa do świadczenia po ustaniu ubezpieczenia chorobowego w przypadku posiadania przez uprawnionego prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy (art. 13 ust. 1 pkt 1), prawa do zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego (art. 13 ust. 1 pkt 4), podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (art. 13 ust. 1 pkt 5) lub niespełnienia przesłanek z art. 4 ust. 1 ustawy (art. 13 ust. 1 pkt 3).

W niniejszej sprawie organ rentowy, stwierdzając po stronie ubezpieczonej brak prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia pracowniczego, powoływał się na wskazany wyżej art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej.

W sprawie bezspornym było, iż po 31 sierpnia 2021r. (dacie ustania stosunku pracy) ubezpieczona miała zawartą umowę zlecenia z E. D. (2). Zleceniobiorcy (pomijając zbieg tytułów ubezpieczeń) podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, a na swój wniosek mogą dobrowolnie podlegać też ubezpieczeniu chorobowemu (art. 12. ust. 2 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych /na dzień decyzji t.j. 2021.423/ zwanej dalej ustawą systemową). Umowa zlecenia w związku z ustaniem zatrudnienia pozostała jedynym tytułem ubezpieczenia A. W. od 1 września 2021r., stanowiła zatem tytuł do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej. Tym samym stanowiła tytuł podlegania dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu. Podkreślenia wymaga, że okresowe nierealizowanie umowy zlecenia np. z powodu choroby pozostaje bez wpływu na samo podleganie ubezpieczeniom społecznym. Zgodnie bowiem z art. 13 pkt 2 ustawy systemowej zleceniobiorcy podlegają ubezpieczeniom społecznym od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy (nie zaś w okresach realnego wykonywania wynikających z umowy czynności).

Z tego względu tutejszy sąd w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę prezentował w przeszłości pogląd, że w sytuacji, gdy ubezpieczony jest związany umową zlecenia po ustaniu zatrudnienia pracowniczego, nie ma prawa do zasiłku chorobowego z tytułu, który ustał, nawet wtedy, gdy nie wykonuje żadnych czynności wynikających z umowy zlecenia. Sąd stał bowiem na stanowisku, że kontynuowanie albo podjęcie działalności zarobkowej, o jakim mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej, należy rozumieć nie jako faktyczne, osobiste wykonywanie czynności składających się na działalność zarobkową, ale jako samo istnienie określonej działalności – stosunku pracy, umowy cywilnoprawnej, działalności pozarolniczej etc. Przeciwnie przyjęcie tj. uznanie, iż chodzi o faktyczne wykonywanie przez występującego o zasiłek czynności zarobkowych – pracy, kłóciłoby się – wedle wcześniej prezentowanego poglądu sądu- z ideą racjonalnego prawodawcy. Gdyby bowiem jedynie faktyczne wykonywanie

czynności zarobkowych miało wykluczać prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu innego tytułu ubezpieczenia, umieszczenie regulacji art. 13 ust. 1 pkt 2 w ustawie zasiłkowej byłoby zbyteczne. Brak prawa do zasiłku chorobowego wynikałby bowiem w takiej sytuacji z art. 17 ust. 1 tej ustawy, w myśl którego ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia. Z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej wynika, iż każdy, kto wykonuje pracę korzystając ze zwolnienia lekarskiego, a zatem i ten, który posiada tytuł ubezpieczenia i ten, którego tytuł ustał, traci prawo do zasiłku chorobowego. Choć sądowi znany jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2013r. I UK 19/13, Lex nr 1413492, w którym wyrażono pogląd, iż użycie w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej pojęcia „ubezpieczony” wskazuje, iż przepis ten odnosi się jedynie do zasiłku chorobowego wypłacanego w czasie podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, a nie po jego ustaniu, to poglądu tego nie podzielał i nie podziela. Wprawdzie wykładnia językowa przemawiałaby za takim przyjęciem, jej zastosowanie jednak prowadziłoby do niemożliwych do zaakceptowania skutków. Powodowałoby bowiem nieuzasadnione uprzywilejowanie osób po ustaniu tytułu ubezpieczenia (a zatem w istocie podlegających już ochronie tylko w ramach wyjątku) polegające na możliwości podejmowania czynności sprzecznych z istotą zwolnienia lekarskiego bez żadnych negatywnych konsekwencji. Podkreślenia wymaga, iż posługujący się zwrotem „ubezpieczony” art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej nie wyłącza prawa do zasiłku chorobowego tylko w przypadku wykonywania pracy zarobkowej, ale także w przypadku wykorzystywania zwolnienia niezgodnie z jego celem. Podobnej regulacji nie ma w art. 13 ust. 1 ustawy zasiłkowej, co przy podzieleniu stanowiska Sądu Najwyższego oznaczałoby, iż osoby po ustaniu zatrudnienia mogą bez żadnych konsekwencji wykorzystywać zwolnienie lekarskie niezgodnie z jego celem czynności takie podejmując. Podobnie rzecz ma się w przypadku art. 15 ust. 1 ustawy zasiłkowej przewidującego brak zasiłku w razie spowodowania niezdolności do pracy w wyniku umyślnego przestępstwa czy wykroczenia popełnionego przez ubezpieczonego czy art. 16 tej ustawy przewidującego brak prawa do zasiłku przez pierwszych 5 dni niezdolności do pracy spowodowanej nadużyciem alkoholu. Również w tych przepisach ustawodawca posługuje się zwrotem „ubezpieczony”, a nie np. „osoba występująca o zasiłek”, a podobnej regulacji nie zawiera art. 13 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Pojęciem ubezpieczonego ustawodawca posługuje się też w art. 65 ust. 2 ustawy zasiłkowej dotyczącym przejścia uprawnień do zasiłku w razie śmierci ubezpieczonego, art. 66 ust. 2 dotyczącym świadczeń nienależnie pobranych, art. 68 ust. 1 dotyczącym kontroli prawidłowości wykorzystywania zwolnień lekarskich, art. 70 przewidującym regres organu rentowego wobec osoby, która spowodowała niezdolność ubezpieczonego do pracy. Nie sposób przyjąć, by wszystkie wymienione przepisy nie znajdowały zastosowania w sytuacji, gdy do zasiłku jest uprawniona lub występuje o niego osoba po ustaniu tytułu ubezpieczenia. Uznać raczej należy, iż dotyczą one wszystkich spełniających przesłanki ustawowe do zasiłku chorobowego. Przyjęcie, iż określenie „ubezpieczony” zawarte w ustawie zasiłkowej dotyczy wyłącznie osoby w okresie podlegania ubezpieczeniu oznaczałoby, iż ustawa ta w ogóle nie reguluje (poza określeniem negatywnych przesłanek w art. 13) uprawnień do zasiłku chorobowego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia osób, które stały się niezdolnymi do pracy po ustaniu tego tytułu. Powoływany wcześniej art. 6 ust. 1 tej ustawy przewiduje bowiem prawo do zasiłku chorobowego dla ubezpieczonego, który stał się niezdolny do pracy w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Art. 8 tej ustawy odnosi się natomiast do prawa do zasiłku chorobowego osoby, która stała się niezdolna do pracy już po ustaniu tytułu ubezpieczenia. Żaden przepis nie przewiduje natomiast odrębnie prawa do zasiłku dla osoby, która utraciła status ubezpieczonego w toku niezdolności do pracy uprawniającej ją jeszcze w okresie zatrudnienia do zasiłku chorobowego. (art. 8 dotyczy wyłącznie okresu pobierania świadczenia a nie statusu pobierającego je). Prawo takiej osoby wywodzi się z art. 6 ust. 1 ustawy, choć ten posługuje się sformułowaniem „ubezpieczony”, a zatem, przy zastosowaniu wyłącznie reguł wykładni językowej dotyczy osoby podlegającej ubezpieczeniu chorobowemu, a tym samym tylko prawa do świadczenia w okresie ubezpieczenia. Powyższe oznacza, że art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej odnosi się również do uprawnionych do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia.

W związku z powyższą argumentacją sąd w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę uważał, że skoro ustawodawca wprowadził w ustawie zasiłkowej odrębną regulację jak w art. 13 ust. 1 pkt 2, to chciał dodatkowo wykluczyć prawo do świadczeń po ustaniu tytułu ubezpieczenia innych jeszcze osób niż faktycznie (osobiście) podejmujące czynności zawodowe. Tym samym sąd przyjmował, iż w przepisie tym chodzi o utratę prawa do świadczeń przez osoby, które nawet jeśli nie wykonują czynności zarobkowych faktycznie, to formalnie prowadzą określoną działalność zarobkową np. pozostają w zatrudnieniu, mają zarejestrowaną i niezawieszoną działalność gospodarczą etc. Za takim

przyjęciem zdaniem sądu przemawiało też użycie w wymienionym przepisie nie zwrotu „wykonuje” jak w art.17 ust. 1 ustawy, a „podejmuje”, „kontynuuje” i cel wprowadzenia przepisu. Prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia to rozszerzenie ochrony ubezpieczeniowej przysługującej co do zasady osobom ubezpieczonym. Zasiłek chorobowy ma rekompensować okresowy brak dochodu osobie czasowo - bez swojej winy – z uwagi na stan zdrowia pozbawionej możliwości zarobkowania. Osoba nie posiadająca tytułu ubezpieczenia takiego stałego dochodu nie osiąga, jej sytuacja finansowa w czasie choroby nie ulega zatem pogorszeniu. Jeśli jednak niezdolność do pracy pojawia się bezpośrednio po ustaniu tytułu ubezpieczenia, gdy osoba chora nie miała jeszcze realnych możliwości uzyskać nowego tytułu ubezpieczenia, ustawodawca przewiduje zapewnienie jej środków utrzymania w postaci zasiłku chorobowego nie widzi jednak podstaw do rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej na osoby, które osiągają dochód z innych źródeł stałych wynikających z podlegania powszechnemu systemowi ubezpieczeń (emerytura, renta z tytułu niezdolności do pracy, zasiłek dla bezrobotnych etc) albo które mogą otrzymać zasiłek chorobowy z innego istniejącego tytułu ubezpieczenia, ewentualnie mogłyby go uzyskać gdyby z tego tytułu przystąpiły do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, czego z własnej woli nie uczyniły.

Prezentowany przez tutejszy sąd w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę pogląd, iż wystarczy samo trwanie umowy zlecenia po ustaniu innego tytułu ubezpieczenia chorobowego dla utraty prawa do zasiłku chorobowego z tego tytułu nie wpisywał się w linię orzeczniczą (sądu Najwyższego i sądów powszechnych) na tle art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej. Powszechnie prezentowany w orzecznictwie pogląd, iż w przepisie chodzi o rzeczywiste podjęcie czy kontynuowanie działalności zarobkowej (wykonywanie czynności zarobkowych) skłoniło sąd do rewizji wcześniejszego poglądu.

Zmieniając stanowisko sąd wziął pod uwagę następujące kwestie:

1. Choć zawarte w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej sformułowanie „kontynuuje” nie wskazuje jednoznacznie, iż chodzi o rzeczywiste wykonywanie danej działalności zarobkowej, a nie tylko dalsze jej trwanie, to już pojęcie „podjęła” wskazuje na aktywność danej osoby,
2. Art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej dotyczy tylko tych okresów niezdolności do pracy, podczas których dany ubezpieczony podejmował aktywność zarobkową, nie zaś wszystkich następujących po sobie okresów objętych zwolnieniami lekarskimi, także tych, w których pracy nie świadczył; gdyby zatem ubezpieczony po ustaniu zatrudnienia otrzymywał kolejne zwolnienia lekarskie na bezpośrednio po sobie przepadające okresy np. siedmiodniowe i wykonywał pracę zarobową jedynie przez pierwszy z tych okresów, nie traciłby na podstawie art. 17 ust. 1 prawa do zasiłku chorobowego za okresy kolejnych zwolnień; to oznacza, że zgodna z powszechną linią orzeczniczą interpretacja art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej nie kłóci się z ideą racjonalnego prawodawcy, jako że regulacja zawarta w przepisie jest szersza niż zawarta w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej,
3. Ustawodawca nie przewidział sposobu liczenia zasiłku chorobowego w sytuacji, gdyby osoba w położeniu takim jak A. W. przystąpiła do ubezpieczenia chorobowego z trwającego tytułu ubezpieczenia bezpośrednio po ustaniu poprzedniego (w tym wypadku ze zlecenia od 1 września 2021r.); art. 36 ust. 4 ustawy zasiłkowej znajdujący odpowiednie zastosowania zgodnie z art. 48 ust. 2 tej ustawy także do ubezpieczonych nie będących pracownikami wiąże podstawę wymiaru zasiłku z przychodami z tytułu ubezpieczenia, w trakcie którego powstała niezdolność do pracy; wprawdzie ustawodawca przewidział liczenie tej podstawy, gdy niezdolność powstała przed upływem pełnego miesiąca danego tytułu ubezpieczenia, ale już nie, gdy powstała przed powstaniem tego tytułu i trwa nadal;
4. przyjmując, że przy liczeniu podstawy wymiaru zasiłku w przypadku zleceniobiorców zastosowanie znajdowałby na zasadzie analogii art. 49 ust. 2 ustawy zasiłkowej, byt ubezpieczonych mógłby pozostać w okresie choroby niezabezpieczony (a jego zabezpieczeniu służy prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia); umowy zlecenia towarzyszące umowom o pracę często bowiem zapewniają śladowe jedynie dochody nie pozwalające na bieżące utrzymanie.

Powyższe argumenty przemawiały za modyfikacją dotychczas prezentowanego poglądu i uznaniem, że w istocie art. 13 ust. 2 ustawy zasiłkowej dotyczy sytuacji gdy ubezpieczony realnie kontynuuje lub podjął inną aktywność zarobkową.

Mając na uwadze wszystko powyższe sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c zmienił zaskarżoną decyzję w sposób zgodny z żądaniem odwołania.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowej obrony, w tym wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika. Zasądzona na rzecz ubezpieczonej kwota odpowiada stawce określonej w § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. 2015. 1800)

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)